

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Mediterránní studia

Jan Burian

Římské impérium: Vrchol a proměny antické civilizace

2012

Tereza Polaczyková

UČO: 361723

Jan Burian

Jan Burian se narodil 19. března 1929 v slovenském Hlohovci. V roce 1952 vystudoval latinu a francouzštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde pak mezi lety 1953 a 1964 působil jako odborný asistent na katedře věd o antickém středověku. Od roku 1970 do roku 1990 byl vedoucím vědeckým pracovníkem Kabinetu pro studia římská, řecká a latinská Československé akademie věd. Od roku 1991 přednáší na slovenských univerzitách, je profesorem Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě a Fakulty humanistiky Trnavské univerzity.

Jan Burian je uznávaný klasický filolog a historik. Jeho hlavními obory jsou dějiny antického Říma, především pak období raného císařství (Evropské rudné doly za římského císařství, Řím: Světla a stíny antického velkoměsta, Římské impérium: Vrchol a proměny antické civilizace), a obecné dějiny starověku (Zánik antiky, Cesty starověkých civilizací). Je autorem několika monografií, často překládá z řečtiny a latiny antická historická díla.

Římské impérium: Vrchol a proměny antické civilizace

Sám autor tvrdí, že toto dílo napsal hlavně proto, aby přispěl k nezaujatému pohledu na římskou civilizaci tím, že osvětlí základy a hlavní rysy jejího historického vývoje v geopolitickém rámci římského impéria. Kniha tak odpovídá na několik zásadních otázek, které by mohly znít například takto: Čím bylo ve světových dějinách římské impérium? Jaké místo patří Římu v historii rané evropské civilizace? Které důvody dosud brání tomu, abychom mu plně porozuměli?

V úvodu svého díla Jan Burian obdivuje výjimečnou životaschopnost římského státního útvaru, který trval úctyhodných 600 let. Zároveň se domnívá, že lze jmenovat tři hlavní faktory životně důležité pro existenci impéria. Asi nejdůležitějším byla schopnost římské politické elity řídit impérium tak, aby byla za všech okolností zachována jeho územní celistvost a zároveň zabezpečena bezpečnost a hospodářská prosperita. Tím druhým byl zájem většiny římského obyvatelstva na existenci římského státu v dané podobě, který byl dán subjektivním postojem nejrůznějších společenských skupin a tříd k římskému státu a jeho hlavním představitelům. A třetím, posledním, faktorem byl způsob koexistence Říma s barbarským světem, tvořeným zejména germánskými kmeny, který ho obklopoval.

Vlastní obsah knihy je rozdělen na dvě hlavní části. Ta první nese název Rané císařství – Principát a končí kolem roku 275, popisem vlády Aureliana, posledního z tzv.

vojenských císařů. Druhá, výrazně kratší, část je pojmenována Pozdní císařství – Dominát a začíná vládou Diokleciána, jehož nástup na trůn je považován za okamžik konce římské krize 3. století i za počátek pozdního císařství.

Za zmínku jistě stojí, že Jan Burian odmítá představu vzniku císařství jako důsledku vojenského vítězství Gaia Julia Caesara Octaviana nad Markem Antoniem a následných politických interakcí mezi Octavianem a senátem. Domnívá se totiž, že přechod od republiky k císařství nelze považovat za jednorázový akt, nýbrž za dlouhý proces postupných změn římského státního zřízení, ke kterým docházelo na sklonku republiky.

Kromě samotného vývoje císařství a stručného popisu vlád jednotlivých římských císařů se kniha věnuje i dalším aspektům římského života. Samostatné kapitoly jsou věnovány například uctívání božstev, římským řemeslům a obchodu, císařské armádě či barbarskému, tedy Římu nepřátelskému, světu. Barbary, tvořené především germánskými kmeny, Jan Burian chápe nejen jako konečného podmanitele římského impéria, ale také jako jeho zvláštního dědice a nástupce. V druhé části knihy je velký prostor věnován tehdejšímu novému náboženství, tedy křesťanství. Vývoj křesťanské víry totiž autor chápe jako závažný faktor, který mohl působit na upevnění, ale i na ohrožení, jednoty římské společnosti.

Velkým kladem celé knihy je skutečnost, že je určena širokému okruhu čtenářů a nevyžaduje od nich tedy žádné předchozí znalosti tématu. Dílo sice převážně vychází ze současného stavu vědeckého poznání, je ale rozšířeno o závěry, ke kterým došel sám autor během svého dlouholetého výzkumu zaměřeného především na oblast raného římského císařství.

Ačkoliv je Jan Burian v první řadě vědcem, ve svém oboru uznávaným u nás i v zahraničí, na stránkách této knihy dokazuje, že je zároveň velmi dobrým vypravěčem. O vysokých kvalitách jeho vypravěčského umění svědčí například důmyslně zvolené názvy dílčích kapitol, které knihu dále člení na menší celky. I proto dokáže toto dílo svého čtenáře poučit i pobavit zároveň.

Zdroje

1. BURIAN, Jan. *Římské impérium: vrchol a proměny antické civilizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda-Libertas, 1994, 236 s., [32] s. obr. příl. ISBN 8020503919.
2. Obec překladatelů. [online]. [cit. 2012-12-21]. Dostupné z: http://www.obecprekladatelu.cz/_ftp/DUP/B/BurianJan.htm